

Stichting De Hollandse Cirkel

voor de Geschiedenis der Geodesie

Jaarverslag 2016

Fotogrammetrische blokverffening met gleufmallen op de GeoBuzz

Stichting De Hollandse Cirkel
(STICHTING VOOR DE GESCHIEDENIS DER GEODESIE)

Doel van de stichting

De Stichting De Hollandse Cirkel, opgericht op 16 juni 1998, stelt zich ten doel het stimuleren van de belangstelling voor de geschiedenis van de geodesie in Nederland, en het verrichten van alle verdere handelingen die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Daartoe zijn er verschillende werkgroepen actief, die instrumenten en beeldmateriaal inventariseren, die mensen die een bijdrage hebben geleverd aan de recente geschiedenis interviewen en die de geschiedenis van de geodesie beschrijven. Het gezicht naar buiten wordt gevormd door ons tijdschrift en onze webstek, waarop de geïnventariseerde instrumenten en het beeldmateriaal zijn te bekijken. Bovendien is er een bibliotheek en zijn de Nederlandse tijdschriften op het gebied van geodesie via onze webstek te bestuderen.

Bestuursamenstelling

In het verslagjaar bestond het bestuur uit de volgende personen (tussen haakjes zijn de begunstigers geplaatst, waarvoor zij als contactpersoon optreden):

- prof.dr.ir. M. Molenaar voorzitter;
- ir. J. van der Linde, secretaris;
- ir. T. Ligteringen (Hydrografische Dienst van de Koninklijke Marine), penningmeester;
- dr.ir. B. Alberts (RWS), lid;
- K. van der Hoek (GIN), lid;
- ir. J.G.A. Jansen (GeoBusiness Nederland), lid;
- prof.mr. H.D. Ploeger (zowel voor OTB als CiTG van de TU Delft), lid en
- ir. R.C.J. Witmer (Kadaster), lid.

De heren prof.dr ir. L. Aardoom en dr.ir. H. Quee zijn als ere-voorzitters nog nauw betrokken bij de stichting en hun adviezen zijn welkom en worden regelmatig opgevolgd.

De voorzitter heeft aangegeven in 2017 niet aan een nieuwe termijn te willen beginnen. Een commissie bestaande uit de heren Quee, Witmer en Dijkstra heeft dr.ir. Roel Nicolai bereid gevonden deze taak over te nemen. Het bestuur heeft hem in de vergadering van 29 november met algemene stemmen per 1 januari 2017 benoemd als voorzitter.

Van links naar rechts: Roel Nicolai, Hans van der Linde en Martien Molenaar

Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur bereidt de bestuursvergaderingen voor en voert de dagelijkse werkzaamheden uit. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit voorzitter, secretaris en penningmeester.

Coördinator

In het verslagjaar was ir. S.R. Dijkstra de coördinator van de stichting. De coördinator woont de vergaderingen van het Bestuur en het Dagelijks Bestuur bij. Hij beheert het handboek voor de werkzaamheden van de stichting en hij stelt het concept voor het jaarplan op. Hij ondersteunt en stimuleert de werkgroepen en bovendien treedt hij op als contactpersoon met het Nederlands Centrum voor Geodesie en Geo-Informatica (het NCG).

De coördinator heeft ook dit jaar de donateursdag bij Space Expo in Noordwijk georganiseerd.

Bureau

Het secretariaat en de coördinator houden bureau bij het Kadaster. Het adres van de stichting luidt:

Stichting De Hollandse Cirkel
p/a Kadaster
Postbus 9046
7300 GH Apeldoorn
telefoon: 088 183 5046
E-mail: info@hollandsecirkel.nl
Webstek: www.hollandsecirkel.nl

Met toestemming van het Kadaster is Hofstraat 110 in Apeldoorn als bezoekadres bij de Kamer van Koophandel geregistreerd.

Het Kadaster stelt naast de coördinator ook de secretariële en administratieve ondersteuning ter beschikking onder meer in de persoon van de secretaresse mevrouw Vera Bioch.

Raad van Advies

De stichting kent een Raad van Advies, die tot taak heeft, gevraagd en ongevraagd, advies uit te brengen aan het Bestuur omtrent de werkzaamheden van de stichting.

De Raad van Advies bestaat al enige jaren uit een aantal ervaren mensen met kennis op aanpalende vakgebieden, te weten de volgende personen:

- drs. L.C. Palm, Instituut voor de Geschiedenis en Grondslagen van de Natuurwetenschappen te Utrecht, voorzitter;
 - dr. F.W.J. Scholten, oud-Inspecteur der Archieven van de Provincie Gelderland te Arnhem;
 - dr. H.G. Heijmans, erfgoedbeheerder bij de Universiteitsdienst van de TU-Delft;
 - drs. P.W. Geudeke, oud-directeur van de voormalige Topografische Dienst te Emmen, secretaris.
- De raad kan gevraagd en ongevraagd het bestuur van advies dienen en doet dat het liefst in de vorm van een discussie met bestuursleden.

Begunstigers

De stichting wordt in raad en daad ondersteund door de hieronder genoemde instellingen:

- Dienst der Hydrografie van de Koninklijke Marine;
- Kadaster;
- TU Delft, faculteit Civiele Techniek en Geowetenschappen (CiTG) en Onderzoeksinstituut OTB;
- Dienst Centrale Informatie Voorziening van de Rijkswaterstaat.

Als blijk van waardering worden deze begunstigers met hun logo op de achterzijde van het tijdschrift vermeld.

Donateurs

De stichting wordt gefinancierd door haar begunstigers, bedrijfsdonateurs en donateurs.

De laatste jaren stabiliseert het aantal donateurs. Het aantal beëindigers is iets groter dan het aantal nieuwe donateurs.

In 2015 was het aantal persoonlijke donateurs 162 en er waren 30 bedrijfsdonateurs. Verder waren er nog 17 abonnementen.

In 2016 was het aantal persoonlijke donateurs 158, 27 bedrijfsdonateurs en 18 abonnementen.

De minimum bijdragen voor donateurs zullen per 1 januari 2017 worden verhoogd van €16,00, €30,00 en €125,00 naar resp. €20,00, €32,50 en €130,00.

Het stichtingsbestuur heeft uitgesproken ook meer te willen gaan betekenen voor de bedrijfsdonateurs uit de overheid en het bedrijfsleven door met name de recentere historie van de geodesie en daarmee ook van de bedrijven binnen de geodesie vast te leggen. Dit kan onder andere gebeuren met publicaties door de werkgroep "Geschiedschrijving van de geodesie in de 19e en 20e eeuw".

Vergaderingen Bestuur.

Het Bestuur kwam in 2016 bijeen op 29 maart en 29 november. Ook is er per e-mail contact geweest tussen individuele bestuursleden en het Dagelijks Bestuur.

Vergaderingen Dagelijks Bestuur.

De leden van het Dagelijks Bestuur en de coördinator hadden frequent contact met elkaar via de telefoon en per e-mail en kwamen in het verslagjaar zeven keer bijeen, op 8 maart, 29 maart, 10 mei, 23 augustus, 1 november en 29 november. Bovendien waren er op 8 maart en 1 november bijeenkomsten van het Dagelijks Bestuur met de projectleiders van de werkgroepen. Verder waren er nog twee bijeenkomsten met de webmaster over de aanpassingen van de website en op 19 augustus met het bestuur van GIN over samenwerking op diverse gebieden.

Donateursdag.

Op 12 oktober werd de jaarlijkse donateursdag gehouden voor 60 donateurs in het Space Expo in Noordwijk. Na een kort resumé van het afgelopen jaar van de voorzitter was het woord aan Rob van der Berg, directeur van Space Expo. Hij maakte indruk door te vertellen over de planning van de reis van de sonde Rosetta over 6 miljard kilometer naar de bewegende bestemming, de komeet 67P. Eenmaal in een baan om de komeet werd de verkenners Philae naar de komeet genavigeerd met signalen van de aarde die er al 40 minuten overdeden om de verkenners te bereiken. Men slaagde er in Philae te laten landen, al kwam hij aan de schaduw kant van de komeet terecht waardoor de energie sneller opraakte dan verwacht. Toch was er voldoende tijd om wetenschappelijk interessante informatie naar de aarde te zenden, waarmee het project als een succes wordt beschouwd. Denkend aan de enorme navigatie-inspanning kunnen wij als geodeten daarmee instemmen.

Na de lunch werden we over de expositie geleid en hadden we ruim tijd om zelf rond te kijken en bij te praten met andere donateurs. Een geslaagde dag.

Een verslag van de donateursdag is gepubliceerd in het decembernummer van ons tijdschrift.

Beurs GeoBuzz

In 2016 heeft de stichting op 21 en 22 november acte de présence gegeven op het GeoBuzz congres met een stand die als thema had de hybride blokvereffening in de fotogrammetrie. Zie ook de voorpagina van dit jaarverslag. DHC kreeg de stand gratis aangeboden en bij GeoBuzz hoefde alleen de catering voor de standbemensing betaald te worden. De stand werd bemand door de coördinator en diverse vrijwilligers van de stichting. Naast het bekendheid geven aan onze activiteiten, werden verschillende bedrijven op de beurs benaderd met het verzoek om bedrijfsdonateur te worden

Gerelateerde activiteiten van derden

Het stichtingsbestuur is van mening dat wij derden graag met kennis en bemiddeling ondersteunen bij activiteiten die onze doelstelling nastreven. Slechts bij uitzondering zullen wij derden ook financieel ondersteunen.

IJkbasis Loenermark

Het Kadaster (beheerder), de gemeente Apeldoorn (grondeigenaar), het Gelders Landschap (beheerder gebied) en het bedrijf 06GPS hebben het initiatief genomen om de ijkbasis de Loenermark te restaureren. Ze hebben hiertoe een projectgroep ingericht. De stichting DHC pleit al jaren voor de restauratie. Het Gelders Landschap heeft het initiatief genomen de ijkbasis op te waarderen tot rijksmonument. Leen Aardoom en Hans van der Linde hebben daarbij de Rijkscommissie voor het Cultureel Erfgoed (RCE) van advies gediend.

Op 17 november heeft de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) van de gemeente Apeldoorn vergaderd ter voorbereiding van een advies aan B&W betreffende een voorstel van CRK. Mevrouw drs. E.A. Jörg van CRK heeft een publicatie in voorbereiding waarbij, Leen Aardoom en Rob Boekhorst (tegenwoordig vrijwilliger bij de Vakgroep Erfgoed Gemeente Apeldoorn) voor aanvulling van de tekst hebben gezorgd. Die tekst zou voorlopig ondersteunend worden bij de discussie in de CRK. Met het oog op de definitieve publicatie heeft Sieb Dijkstra alvast foto's uit het NCG-archief aangeleverd.

De internationale geschiedenis van de landmeetkunde

Op verzoek van onze collega's uit Duitsland zullen we inbreng leveren bij het samenstellen van een FIG-publicatie over de internationale geschiedenis van de landmeetkunde. Onze inbreng betreft met name de Nederlandse bijdragen aan die geschiedenis. Het project is in 2014 door voor ons onbekende redenen in de vertraging geraakt.

Stichting Academisch Erfgoed

De Stichting Academisch Erfgoed is een samenwerkingsverband van een aantal universiteiten. De leden tonen hun collecties gezamenlijk op www.academischecollecties.nl. Op onze webstek zullen we niet dezelfde instrumenten tonen, maar door een adequate verwijzing toch een volledig beeld geven van het geodetisch erfgoed.

TU Delft

De satellietcamera, die op Ypenburg en in Kootwijk is gebruikt is samen met de laserafstandmeter beide uit het depot van de TUDelft, overgedragen aan het Museum Boerhaave.

In 2017 bestaat de TU Delft 175 jaar. Ter gelegenheid daarvan zal een publicatie worden uitgegeven waarin de geodesie een groot aandeel heeft. Verschillende artikelen zijn door onze donateurs aangeleverd.

Bij de herinrichting van het gebied rond de voormalige gebouwen van het ITC en de MD in Delft ontstaat een straat die naar Schermerhorn is vernoemd.

Geo-Informatie Nederland (GIN)

Een delegatie van het dagelijks bestuur heeft een gesprek gehad met het GIN-bestuur, waar is afgesproken dat we op onze websites naar elkaar zullen verwijzen. Verder is opnieuw afgesproken dat we alle Nederlandse niet-commerciële tijdschriften op het gebied van de geo-informatie als één geheel via het internet kunnen doorzoeken, zoals onze stichting nu reeds aanbiedt. Beide partijen hebben de mensen die dit moeten realiseren benoemd.

Als deze stap naar een gezamenlijke website is gerealiseerd, kan vervolgens de stap worden genomen om het Kartografisch Tijdschrift aan de verzameling tijdschriften toe te voegen.

Geofort

Zowel onze stichting als Geofort zijn geïnteresseerd in de geschiedenis van de geodesie. Bij Geofort is het accent meer educatief, waar onze stichting meer gericht is op het beheer en op het vastleggen in woord en beeld. Met de kennis die aanwezig is bij onze donateurs ondersteunen wij het Geofort als daar behoefte aan is. Dat Geofort zich met succes op de jeugd richt blijkt uit de prestigieuze internationale prijs de "Children in Museums Award 2016" die zij uitgereikt heeft gekregen.

*'Hoekmeten met de Hollandse cirkel'
plus door DHC-donateur geschonken winkelhaak en passer van Krayenhoff op GeoFort. (Foto Paul van Schelt)*

Kadastermuseum

De gedachte van het Kadaster is dat men ook later moet kunnen zien hoe in vroegere tijden werd gewerkt. Inmiddels is een grote collectie documenten en instrumenten in het Kadastergebouw in Arnhem bijeengebracht. De Raad van Bestuur van het Kadaster draagt zorg voor de continuïteit van dit museum. Ook verzamelingen van de Rijksdriehoeksmeting, de NCG en de Topografische Dienst, inclusief de fotogrammetrische apparatuur zijn hier ondergebracht. De verzameling documenten en instrumenten is beschreven in een inventaris, die in zes delen is verschenen en regelmatig wordt bijgewerkt. Het museum is een bron van informatie voor velen binnen en buiten het Kadaster, waaronder donateurs van de stichting. Bij de inventarisatie, beschrijving en het geschikt maken voor presentatie wordt door vrijwilligers van de stichting en enkele oud-kadastermedewerkers veel werk verzet.

Werkgroepen

De stichting verheugt zich in een relatief groot aantal vrijwilligers onder haar donateurs, desalniettemin blijft het lastig voldoende vrijwilligers te vinden voor bepaalde taken. Om de vrijwilligers beter te kunnen ondersteunen vanuit het bestuur komt het Dagelijks Bestuur twee maal per jaar met de projectleiders bijeen en wordt een projectleider aan het woord gelaten op de donateursdag. Besloten is de waardering voor het werk van de vrijwilligers te belonen met bijvoorbeeld een gezamenlijke maaltijd. De coördinator onderhoudt de contacten met de werkgroepen, maar ook de bestuursleden blijven rechtstreeks aanspreekbaar voor de projectleiders. De activiteiten van de werkgroepen worden in dezelfde volgorde beschreven als in het werkplan 2016.

Periodiek *De Hollandse Cirkel*

- De redactie van het periodiek bestond uit: Adri den Boer (hoofdredacteur), Nicolàs de Hilster, Frans Jansen en Zacharias Klaasse.
- De 18e jaargang telde zoals gepland weer 4 nummers, nu met in totaal 176 pagina's (2015: 172). Met succes en naar tevredenheid is in 2016 overgegaan op full-color.
- Op de webstek van de stichting wordt een actuele auteursindex bijgehouden en volgen later de integrale tijdschriften (via een link).
- Een samenvatting van de inhoud wordt gepubliceerd in het blad Caert-Thresoor.
- Het drukwerk wordt vanaf 2016 volledig verzorgd door Roel Bouwman te Stroe die voorheen reeds de lay-out verzorgde
- De hoofdredacteur woonde voor de coördinatie zo mogelijk de bestuursvergaderingen bij.
- De verzending geschiedt door het secretariaat in Apeldoorn.

De webstek

Het beheer van onze webstek was ook in 2016 weer in handen van Joost Marissen. Na het introduceren van de nieuwe website in 2015 zijn de volgende zaken aangepakt:

- inpassen van het commentaar op de nieuwe site
- het actueel houden van de inhoud
- het up to date houden van de software en de stijl van de site
- het integreren van en verder uitbreiden van het Documentatiecentrum
Dit betrof o.m een start met het integreren van de Beeldbank, uitgevoerd door de werkgroep Geodetisch Beeldmateriaal.
- het integreren van de database Instrumenten.
Een opzet is gemaakt voor de gecontroleerde invoer van nieuw geregistreerde instrumenten door de inventariseerders zelf. Hiervoor is een introductie gegeven in de werkgroep IGIE. De definitieve overzetting en de realisatie van bulkinvoer is verschoven naar begin volgend jaar. Tijdelijk wordt aan de Beeldbank een hogere prioriteit gegeven.
- Het invoeren van bijvoorbeeld Facebook en Google+
Dit heeft zich beperkt tot een eerste verkenning. Verwacht wordt dat hierbij veel inzet wordt vereist. Een afspraak met het Bureau Najram voor verder onderzoek wordt gemaakt.
- Dit bureau is tevens ingezet voor het up to date houden van de toepassing van Joomla en voor de technische integratie van de databases.
Een geplande uitbreiding van het webbeheer is nog niet gelukt.
- De webmaster woonde voor de coördinatie zo mogelijk de bestuursvergaderingen bij.
- Ook in 2016 werden inhoudelijke vragen gesteld via info@hollandsecirkel.nl. Deze zijn alle door de coördinator - vaak met hulp van vrijwilligers van de Stichting - naar tevredenheid van de vragensteller beantwoord.

Inventarisatie Geodetisch Instrumenteel Erfgoed (IGIE)

- De werkgroep verzamelt informatie over geodetisch instrumenteel erfgoed bij overheid, bedrijven en particulieren in Nederland. Ze beschrijft en fotografeert het instrument voor opname in de database. De instrumenten worden getoond via de webstek van de stichting. De leden van de werkgroep onderhouden de contacten met de geïnventariseerde bedrijven en instellingen om de inventarisaties up-to-date te houden. De eerder afgesproken bijhoudingscyclus van 5 jaar wordt nu te lang gevonden. Er zal vanaf dit jaar een bijhoudingscyclus van 3 jaar worden aangehouden.
- De werkgroep bestond eind 2016 uit 16 personen: Jan Appelman, Hans van Eekelen, Jan Ebbinge (vz.), Joop Gravesteijn, Henk Leenders, Pieter van Leijsen, Joost Marissen, Rienk Mebius, Henk Pastoor, Ad Pieters, Frits Reupkes, Rob Ruitenbeek, Paul van Schelt, Henk Schuringa, Jan Stehouwer en John Vossepoel. Durk Rienstra heeft aangegeven zijn lidmaatschap van de werkgroep in 2016 te beëindigen. Hans van Eekelen en Henk Schuringa zijn dit jaar toegetreden.
- De werkgroep vergadert twee maal per jaar. Op 2 maart is vergaderd in Wassenaar. Bij die gelegenheid is het projectleiderschap door Rob Ruitenbeek overgedragen aan Jan Ebbinge. Als afsluiting is een bezoek gebracht aan het Louwman museum, waar o.a. de bijzondere verzameling telescopen van de heer Louwman is bezichtigd. Op 27 oktober is de najaarsvergadering te Arnhem (bij het Kadastermuseum) gehouden. Aan de vergaderingen wordt steeds deelgenomen door Huib Ekkelenkamp van de Keuze-Commissie Geodetisch Erfgoed en de coördinator, Sieb Dijkstra.

Een deel van de collectie historische telescopen in het Louwman museum (Louwman)

- In 2016 is aandacht besteed aan de bijhouding. In Zuid- en Noord-Holland is nog veel werk te verzetten. Dit geldt ook voor Utrecht en Gelderland. De bijhouding aan de database voor de website is voorlopig niet aan de orde geweest i.v.m. de reorganisatie van de website die in het verslagjaar is ingezet.
- Als nieuwe inventarisatie kan genoemd worden het geodetische instrumentarium van de LU Wageningen. Deze inventarisatie is in 2016 nog niet afgerond.
- De werkgroep is ook dit jaar een enkele maal betrokken geweest bij het afstoten van collecties. Geconstateerd is dat de keuzecommissie nog onvoldoende wordt betrokken bij de beoordeling en advisering hoe om te gaan met dergelijke collecties. Afgesproken is dat dit in de toekomst wel steeds zal gebeuren.

- Er worden vaak vragen over instrumenten gesteld en ook in 2016 werd weer menigmaal succesvol een beroep gedaan op de kennis van onze werkgroepleden bij het identificeren van oude instrumenten.

De activiteiten van de opgeheven werkgroep Jong Geodetisch Erfgoed (voor zover het de inventarisatie van die instrumenten betreft,) worden overgenomen door de werkgroep IGIE. Het betreft hier een uitbreiding van de taken van IGIE in de tijd tot ongeveer 2000. Met name Henk Schuringa belast zich met het maken van een opzet hiervoor.

Keuze-Commissie Geodetisch Erfgoed (KCGE)

- De stichting wordt betrokken bij het afstoten van gehele of gedeeltelijke collecties. Meestal als gevolg van verhuizing, ruimtegebrek, het afstoten van een landmeetkundige afdeling of overlijden van de eigenaar. Om op een adequate en snelle manier te anticiperen op dit soort aanbiedingen is een gestructureerde aanpak noodzakelijk. Daartoe is eind 2014 de 'notitie aangeboden collecties' opgesteld. Als uitvloeisel van deze notitie heeft het bestuur in 2015 de Keuze-Commissie Geodetisch Erfgoed (KCGE) aangesteld. De commissie bestaat uit Huib Ekkelenkamp en Wim Eimers. Deze zal met de aangeboden collecties omgaan op basis van een door haar opgestelde en door IGIE resp. het bestuur van DHC geaccordeerd plan van aanpak.

Waar nodig zal zij zich bij haar taken laten adviseren door ad hoc geraadpleegde deskundigen op specifieke terreinen.

Er ontbreekt wel eens wat aan (F.L. Laporte)

- KCGE is betrokken geweest bij het onderbrengen van de laserafstandsmeter en satellietcamera bij Museum Boerhaave
- De KCGE gaat zich, op basis van eerdergenoemde notitie, ook bezighouden met de virtuele 'Historische Geodetische Collectie Nederland' (HGNC). Waar nodig zal zij zich bij haar taken laten adviseren door ad hoc geraadpleegde deskundigen op specifieke terreinen.

De Meesters van Weleer

- Tussen 1986 en 1991 is door de NCG-werkgroep Geschiedenis der Geodesie een serie interviews afgenomen met een aantal toonaangevende geodeten onder de naam 'de Meesters van Weleer'.
- Deze reeks interviews wordt sinds 2006 door de projectleider Henri Aalders jaarlijks aangevuld met een aantal interviews.
- Het uitschrijven van de interviews wordt verzorgd door mevr. Leni Verhoog. De interviews en teksten worden op CD bewaard.
- Ook voor 2017 zijn weer interviews gepland, waaronder een interview met Ir H.H. Schuringa.
- Voorts zijn samenvattingen gemaakt van de reeds gehouden interviews, die op de webstek zullen worden gepubliceerd.
- Daarnaast is ook een opsomming (alsmede de tekst ervan, indien beschikbaar) gemaakt van alle "in memoria" die zijn gepubliceerd in de tijdschriften en vaak ook informatie over de betrokken persoon geven.

Geschiedschrijving van de geodesie in de 19^e en 20^e eeuw

- Deze werkgroep wordt getrokken door Martien Molenaar. In 2015 zijn drie thema's benoemd waar deelgroepjes verder vorm aan zullen geven:
- Elektronische plaatsbepaling. De activiteiten onder dit thema zullen zich in 2017 vooral richten op de aspecten die onder IGIE vallen.
- De Delftse School. Initiatiefnemer: Martien Molenaar. De ideeën die door Tienstra en Baarda en hun medewerkers en opvolgers zijn ontwikkeld lijken belangrijk genoeg om daar een historisch overzicht van te maken. De volgende vragen komen dan aan de orde: Wat zijn de belangrijke momenten bij deze ontwikkelingen? Welke invloeden waren van belang? Wie waren personen die een markante rol hebben gespeeld? Welke publicaties speelden een rol? Hoe was het effect op de geodetische praktijk in Nederland en elders? Welke invloed hadden de ideeën op ander disciplines? Ook in dit onderwerp is in 2015 vertraging opgetreden, het zal in 2016 opnieuw worden aangepakt. Door gebrek aan tijd en gezondheidsproblemen is de opstart van deze activiteit vertraagd. In 2017 zullen personen die hieraan kunnen bijdragen opnieuw benaderd worden en zal een taakverdeling en werkplan worden gemaakt.
- Fotogrammetrie in Nederland. Initiatiefnemer Tjeu Lemmens. De opzet wordt later uitgewerkt, afhankelijk van Tjeu's werkprogramma.
- De overgang van analoge naar digitale werkprocessen. Theo Bogaerts bereidt een publicatie voor, gebaseerd op zijn ervaringen.
- De landinrichting. In 2017 zal er gezocht worden naar personen die dit thema willen oppakken en vormgeven.

Geodetisch Beeldmateriaal

- De werkgroep verzamelt, rubriceert en toont geodetisch beeldmateriaal via de website van de stichting.
- In 2016 maakten de volgende personen deel uit van de werkgroep: Henk Leenders (projectleider), Henk Pastoor, Jos Schreurs, Jan Stehouwer, Albert Tieken, Wisse van der Guchte, Joop Gravesteijn, Janhein Loedeman, Rienk Mebius, en vanaf november 2016 ook Hans van Eekelen. (N.B. Philip Wenting was agendalid).

- In 2016 is het categoriseren van de afzonderlijke foto's en dia's, en het voorzien van het beeldmateriaal van een summiere beschrijving voortgezet. Bij het beschrijven van de diverse foto's en dia's zijn vanuit de werkgroep op onderdelen ook externe deskundigen benaderd om daarin behulpzaam te zijn. Ook werden de bezoekers van de site opgeroepen om aanvullende informatie over het gepresenteerde materiaal aan te leveren waardoor de beschrijving van het beeldmateriaal verder geperfectioneerd kon worden.
- De beeldbank bevatte in december 2016:327 albums, 55 films, 2933 foto's en 1 geluidsbestand.
- In 2015 is al gebleken dat Joomla 2.5, een softwarepakket waarvan de site van Beeldmateriaal gebruik maakt, niet meer werd ondersteund, en omgezet diende te worden naar een Joomla 3.x versie. Ook de software Gallery was verouderd, niet geschikt voor kleine schermen, en ook dit pakket werd niet langer ondersteund.
- Bureau "Najram" heeft in 2016 gewerkt aan het omzetten naar een Joomla 3.x versie en is in 2016 op zoek gegaan naar een alternatief voor Gallery3. Dat proces zal in 2017 worden afgerond met de definitieve implementatie en integratie van de Beeldbank in de nieuwe website van de HC. In 2016 is gestart met het bouwen van een testomgeving teneinde de mogelijkheden en onmogelijkheden van de definitieve implementatie uit te testen.
- De DHC-site maakt gebruik van een moderne, responsieve tool met zeer uitgebreide zoekmogelijkheden en strakke grafische elementen. Ook de beeldbank zal hier gebruik van gaan maken.

Beheer depot Kanaalweg 4

- In 2006 heeft de stichting met DuWo een overeenkomst gesloten over het gebruik om niet van een ruimte voor opslag en over het uitlenen van apparatuur voor tentoonstelling in het oude Geodesiegebouw Kanaalweg 4 te Delft. DuWo is de woningbouwvereniging voor voornamelijk studenten en is sinds begin 2005 de gebruiker van het pand Kanaalweg 4. Medio 2014 is ons opslagdepot ondergebracht in de torenkamer en zodanig ingericht dat het ook aantrekkelijk is voor bezoekers. Eind 2016 heeft DuWo als gebruiker het pand verlaten en haar intrek genomen in een deel van het pand van Kanaalweg 2. De aan DuWo in bruikleen gegeven instrumenten zijn weer terug bij de TUD resp. DHC daar deze horen bij het gebouw voor de Geodesie Kanaalweg 4 en niet bij Electro Kanaalweg 2. Het uitgangspunt van DuWo is dat DHC met haar collectie kan blijven in de torenkamer, maar er is een kleine onzekerheid hoe het zal zijn als er nieuwe huurders inkomen. De relatie met DuWo en het nodige beheer van tentoongesteld en opgeslagen geodetisch erfgoed is in handen van Wim van Beusekom.
- **Bezoekers**
Tijdens monumentendag is de toren zeer goed bezocht, nl. bijna 300 bezoekers. In de Owee week (introductie week voor Delftse studenten) werd voor het eerst ook de sterrenwachtoren betrokken bij de kennismaking van nieuwe studenten met de stad Delft. Zo'n 230 studenten bezochten de toren.
Daarnaast werden kleine groepjes ontvangen en rondgeleid: Vanwege het 100 jarige bestaan van de Botanische Tuin (onze burens) zijn enkele fotografen op bezoek geweest voor het maken van foto's vanaf de toren.
- Huib Ekkelenkamp heeft in het voorjaar een groepje historisch geïnteresseerde wetenschappers rondgeleid. Dit resulteerde uiteindelijk in het vinden van een goede bestemming voor de satelliet-camera en -laser van Kootwijk in het Museum Boerhaave.
- Er is overleg met het Science Centre Delft (in het voormalig gebouw voor Mijnbouwkunde) over een samenwerking met DHC voor speciale bezoekers.
- Daar de bibliotheek bij de Hoge School Utrecht weg moest is deze tijdelijk ondergebracht in de toren van Kanaalweg 4.
- Door Joop Gravesteyn is een boekje uitgeleend aan dhr. Piet van der Eijk voor één van de projecten van de Oudheidkundige Vereniging Delfia Batavorum, dat heeft geresulteerd in de website: <http://www.achterdegevelsvandelft.nl/>.

- **Onderzoek historische klok.**
De klokkenmaker dhr. GertJan Westerbeke doet een jaar lang een vergelijkingsonderzoek t.o.v. de metingen 1901/1902 naar de nauwkeurigheid van de klok Strasser und Rohde die van 1900-1935 gebruikt werd voor de tijdsbepaling in Nederland.
- **Inventarisaties.**
De inventarisatie van de bestaande collectie instrumenten is op een oor na gevild. Daarna zullen ook de nieuw toegevoegde instrumenten worden geïnventariseerd.
De inventarisatie van het beeldmateriaal is door digitale omzetting nagenoeg gereed. Globaal spreken we dan van 3000 beelden, afkomstig van foto's, fotonegatieven en dia's. Verder gaat het om ongeveer 50 filmbestanden, gedigitaliseerd van diverse formats video, bijv. VHS, Video 2000, Betamax en de ouderwetse 8 en 16 mm smalfilm. Een groot deel van het originele materiaal is weer terug op Kanaalweg 4, het restant volgt in 2017. Hoewel dus alles binnenkort in digitale vorm aanwezig zal zijn, is besloten om voorlopig de originelen te bewaren. De emulsielagen van vooral oude films zijn echter kwetsbaar.
- Bij alle verbouwingen op de Kanaalweg komt er een Schermerhornstraat en een vijver op de plaats waar ooit de gebouwen van de Meetkundige Dienst stonden. Bij Joop en Wim is het idee geboren om een peilschaal in de vijver te plaatsen..

Documentencollectie voormalige Geo-opleidingen Delft

- Herman Quee is hier de trekker met ondersteuning van Joop Gravesteijn.
- De verzameling omvat documenten over de opleidingen civiel landmeter en geodetisch ingenieur en over de Faculteit (en voorlopers) Geodesie van TU Delft. De vakinhoudelijke documenten (met name collegedictaten, congrespapers en publicatieseries) zijn uitsluitend geproduceerd door docenten en wetenschappelijke staf van de faculteit. De verzameling is voor de periode tot ca. 1980 nagenoeg compleet.
- Nu moet met de geodetische secties van beide faculteiten (Aardwetenschappen en OTB) worden besproken hoe het beheer van de collecties verder gevoerd zal worden en welke rol de secties daarin zelf willen en kunnen spelen.

Werkgroep onderwijs

- De werkgroep bestaat uit Wim Vermeulen als interim voorzitter, Joop Gravesteijn, Jan Jongerius, Wim Kamphorst, Jos Schreurs en Lub van der Weerd.
- Tijdens het verslagjaar kwam de werkgroep twee keer bijeen, eenmaal in Utrecht bij de Hogeschool Utrecht en een keer in Apeldoorn bij het Kadaster. In februari trad R. Ramsahai toe tot de werkgroep.
- Vele nieuwe documenten (analoog en digitaal) werden toegevoegd aan de verzameling. Van deze verzameling werd door de voorzitter a.i. een spread-sheet gemaakt, welke ook in het overleg van bestuur en projectleiders werd besproken. Afgesproken werd dat dit overzicht t.z.t. op de website van DHC zal worden geplaatst.
- De voorzitter a.i. is er nog niet in geslaagd om een opvolger te vinden. In het projectleidersoverleg van maart werd besloten dat zo nodig de trekkers van de beide subwerkgroepen, Jongerius en Schreurs de voorzitter a.i. bij dit overleg zullen vergezellen.
- Het analoge archief van de werkgroep werd verplaatst naar Kanaalweg 4, Delft.

Tijdschriften op internet (TOI)

Op het internet is ons tijdschrift beschikbaar en kan met behulp van kernwoorden worden doorzocht. Ook het Tijdschrift voor Kadaster en Landmeetkunde (behoudens enkele nummers), Geodesia en het NGT zijn via deze tijdschriftenviewer te bestuderen. Chris Nelis is hier de contactpersoon.

- In 2016 heeft een vrijwilliger de eerste jaargang van het Tijdschrift voor Kadaster en Landmeetkunde gescand. Het was de bedoeling deze dit jaar tezamen met de laatste nummers van ons eigen blad aan de tijdschriftenverzameling toe te voegen, maar dat is om de hieronder genoemde reden niet doorgegaan.
- Eind 2016 werd door Picturae, de beheerder van ons tijdschriftsysteem medegedeeld dat de huidige software nog tot 31-12-2017 operationeel blijft. Voor die tijd moet worden overgegaan op een nieuw systeem, omdat met het nieuwe systeem de beheerder de tijdschriften er zelf op kan plaatsen is uit efficiency overwegingen gewacht met verdere toevoegingen.
- Eind 2016 is er overeenstemming met de Stichting GIN bereikt over de vorming van een werkgroepje dat zich over de toekomst van de tijdschriftendatabank en de toevoeging daaraan van de oude nummers van KT en Geo-Info zal beraden.

Bibliotheek

- Onze bibliotheek bij de Hogeschool Utrecht (HU) wordt beheerd door Wim Vermeulen.
- Ook in 2016 werden weer geodetische publicaties gedoneerd aan de bibliotheek. In november was het in de catalogus opgenomen aantal 290. In het verslagjaar werden op bescheiden schaal boeken uitgeleend.
- Op 25 april verhuisde de bibliotheek van Utrecht naar het depot Kanaalweg 4, Delft, waar door enige verschuiving van materiaal ruimte ontstond voor één van de beide vitrinekasten. De tweede vitrinekast bleef in Utrecht achter met als gevolg dat de daarin opgeborgen dubbele exemplaren van boeken niet konden meeverhuizen. Bij de verhuizing kreeg de bibliothecaris hulp van een aantal vrijwilligers uit de DHC-gelederen. De kosten van de verhuizing konden worden gedeclareerd bij de Hogeschool Utrecht.

Financiering

	Stichting De Hollandse Cirkel		
	realisatie 2015 en 2016		
	realisatie 2015	begroting 2016	realisatie 2016
Inkomsten			
Donaties	36896,00	29900,00	29876,50
diversen: rente, etc.	787,50	750,00	636,69
Som inkosten	37683,50	30650,00	30513,19
Saldo/tekort	12154,29	-1090,00	934,54
Som uitgaven	25529,21	31740,00	29578,65
Uitgaven			
Bureau en bestuur	5313,56	7550,00	7081,01
Publicaties en periodiek	8012,21	8100,00	7868,38
Symposia c.a.	759,50	1800,00	3538,90
Werkgroepen	11443,94	14290,00	11090,36

De kas en de realisatie zijn gecontroleerd en juist bevonden door de bestuursleden Ploeger en Witmer. Zie voor de details de financiële jaarstukken en het vergaderverslag van de bestuursvergadering.

In verband met gewijzigde regelgeving en budgetbeperking heeft RWS aan het einde van dit jaar aangegeven zich te moeten terugtrekken als begunstiger, althans in de vorm die t/m 2016 heeft bestaan. Het bestuur heeft inmiddels met RWS de mogelijkheid besproken van directe financiering van concrete aspecten van het werkprogramma, waar een duidelijk waterstaatsbelang kan worden aangetoond. RWS heeft aangegeven hier in principe voor open te staan.

Dankzegging

Door bijdragen van de begunstigers en de (bedrijfs-)donateurs kon de stichting haar werk doen. De stichting dankt het Kadaster, de geodetische secties van het OTB en de faculteit CiTG van de Technische Universiteit Delft, de Centrale Informatievoorziening (CIV) van Rijkswaterstaat en de Hydrografische Dienst van de Koninklijke Marine voor de bijdragen, die ook in 2016 weer aan het werk van de stichting zijn gegeven.

De stichting is naast deze begunstigers, de (bedrijfs)donateurs zeer erkentelijk voor hun bijdragen aan de stichting.

Nadrukkelijk wil de stichting de vele vrijwilligers, die een onmisbaar aandeel leverden in het werk van de stichting bedanken.

Vastgesteld door:

De voorzitter

en

de secretaris

Roel Nicolai

Hans van der Linde